

Робоча програма дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЕКТС

Відповідно до стандарту

4

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Українська мова (за професійним спрямуванням)

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Призначення дисципліни

Дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)» формує у студентів систему знань про норми сучасної української літературної мови та вміння застосовувати їх у фаховій комунікації. Курс охоплює стилістику, орфографічні та граматичні норми, ділове мовлення, наукову комунікацію та документознавство в контексті ІТ-сфери.

Дисципліна є обов'язковою для підготовки бакалаврів зі спеціальності «Комп'ютерна інженерія» та забезпечує формування загальних мовно-комунікативних компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою.

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання текстів: виявлення логічних зв'язків, визначення стильових ознак, формування обґрунтованих висновків у процесі роботи з фаховою документацією

Комунікативна грамотність

Здатність до усної та письмової комунікації державною мовою: чітко формулювати думки, аргументовано висловлюватися, дотримуватися норм літературного мовлення у фаховому середовищі

Командна робота

Відповідальність, ініціативність та готовність працювати в команді під час групового написання технічної документації, обговорення мовних питань і спільного пошуку комунікативних рішень

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання мовленнєвих завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки наукових текстів, ділових документів і презентацій

Студент повинен вміти: аналізувати фахові тексти та документи; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з колегами та замовниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки

Фахові компетентності

Мовна норма та культура мовлення

Розуміння системи норм сучасної української літературної мови: орфографічних, пунктуаційних, граматичних, лексичних, стилістичних. Знання правил нового Українського правопису (2019) та вміння застосовувати їх у фаховому мовленні.

Стилістика та жанри мовлення

Здатність розрізняти функціональні стилі української мови, визначати стильові ознаки текстів, правильно обирати мовні засоби відповідно до жанру, ситуації спілкування та вимог наукового й офіційно-ділового стилю.

Ділова документація

Знання основ документознавства та вміння складати ділові папери відповідно до ДСТУ 4163:2020: заяви, накази, протоколи, звіти, акти, ділові листи, резюме та супровідні документи для ІТ-сфери.

Наукова комунікація

Орієнтування у вимогах до наукового стилю; вміння складати анотації, реферати, тези, наукові статті та презентації; дотримання академічної доброчесності у написанні фахових текстів з комп'ютерної інженерії.

Результати навчання

02

Застосування норм мови

Правильно застосовувати орфографічні, орфоепічні, граматичні, лексичні та стилістичні норми сучасної української літературної мови у власному усному й писемному мовленні

04

Робота з фаховими джерелами

Орієнтуватися у словниково-довідковій базі з української мови; використовувати термінологічні словники, правопис і фахову літературу для вдосконалення власного мовлення та підготовки фахових матеріалів

01

Пояснення мовних категорій

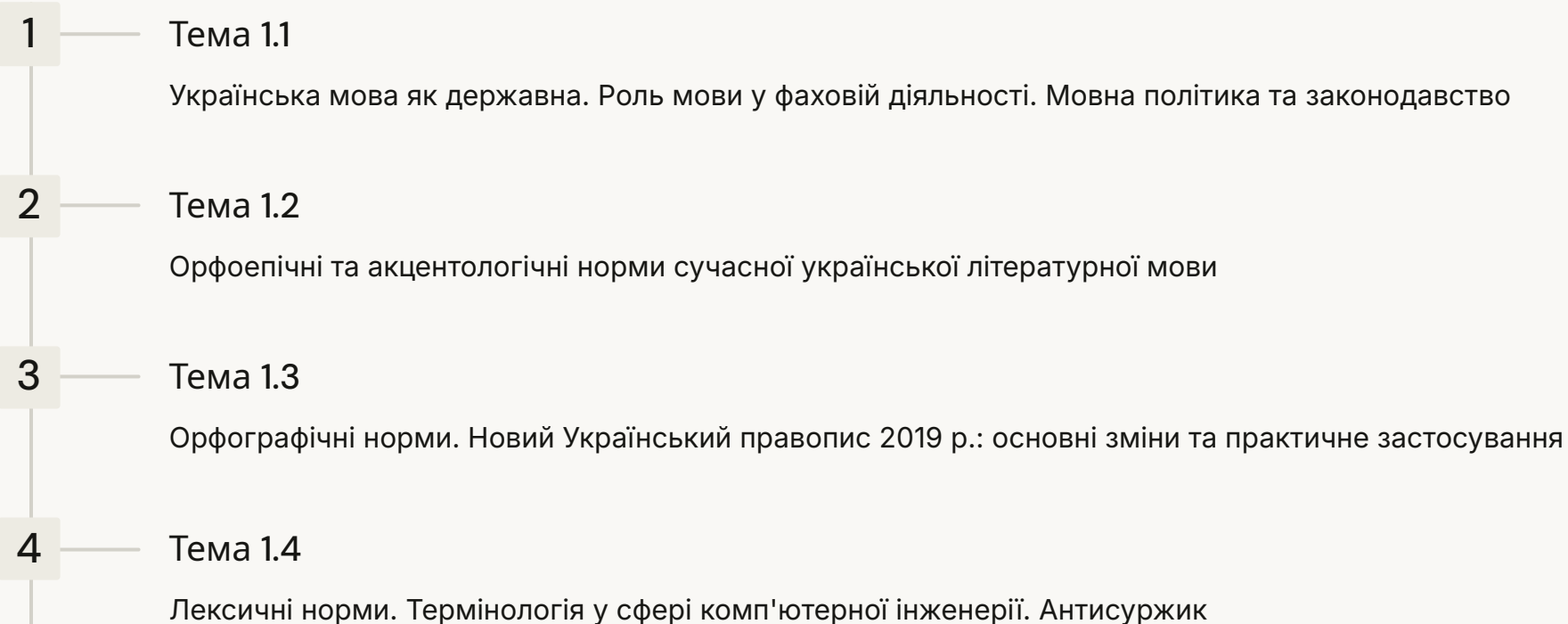
Пояснювати сутність ключових понять і явищ: літературна мова, мовна норма, функціональний стиль, мовний етикет, термін, документ, науковий текст, комунікативна компетентність, мовна культура

03

Складання ділових документів

Самостійно складати ділові та наукові тексти різних жанрів відповідно до вимог ДСТУ 4163:2020; грамотно оформлювати технічну документацію, резюме, листи, звіти та наукові публікації

Мова як суспільне явище. Норми сучасної української літературної мови

-
- 1 — Тема 1.1
Українська мова як державна. Роль мови у фаховій діяльності. Мовна політика та законодавство
 - 2 — Тема 1.2
Орфоепічні та акцентологічні норми сучасної української літературної мови
 - 3 — Тема 1.3
Орфографічні норми. Новий Український правопис 2019 р.: основні зміни та практичне застосування
 - 4 — Тема 1.4
Лексичні норми. Термінологія у сфері комп'ютерної інженерії. Антисуржик

Українська мова як державна. Мовна політика та законодавство

Лекційний матеріал (2 год.)

Лекція 1: Місце і роль мови в суспільстві. Українська мова як національна, державна і офіційна мова. Мова і фах: специфіка мовлення фахівця з комп'ютерної інженерії. Конституція України та Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019). Мовне законодавство: основні положення та практичне значення для IT-спеціаліста.

Поняття і категорії: літературна мова, державна мова, мова професійного спілкування, мовна норма, мовна компетентність, суржик, білінгвізм. Функції мови. Мова і культура. Мовний етикет у фаховому середовищі.

Ключові питання лекції

- Функції мови в суспільстві та фаховому середовищі
- Статус української мови як державної: законодавче підґрунтя
- Мовна норма та її різновиди
- Особливості мовлення IT-фахівця
- Мовний етикет у професійній комунікації

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз уривків із нормативних актів про мову: виявлення вимог до мовного оформлення фахової документації в IT-сфері.

Завдання 2. Кейс: «Суржик і запозичення у мовленні IT-фахівця — де межа?». Групова дискусія та формулювання висновків.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання підручника: Черемська О. С., Сухенко В. Г. «Українська мова (за професійним спрямуванням)» — Харків : ХНЕУ, 2024 — розділ «Мова і суспільство»
- Підготовка реферату: «Закон про мову 2019 р.: основні положення та значення для IT-галузі»
- Складання словника термінів теми (15 понять з поясненнями)

Очікуваний результат: студент вміє пояснювати роль мови у фаховому середовищі, характеризувати мовне законодавство України та дотримуватись норм мовного етикету.

Орфоепічні та акцентологічні норми

1

Орфоепія

Норми вимови звуків і звукосполучень. Вимова голосних і приголосних. Спрощення груп приголосних.

2

Акцентологія

Норми наголошення слів. Типові акцентологічні помилки у мовленні фахівців. Словники наголосів.

3

Усне мовлення

Особливості усного фахового мовлення. Публічний виступ. Техніка мовлення. Інтонація.

4

Практика

Вправи на корекцію вимови, тренінги з наголошення фахових термінів ІТ-галузі.

Лекційний матеріал (2 год.)

Орфоепічні норми сучасної української літературної мови: вимова голосних, приголосних, звукосполучень. Акцентологічні норми: наголос у різних частинах мови, наголошення запозичених слів і термінів. Типові помилки у вимові та наголошенні у мовленні ІТ-фахівців. Використання орфоепічних словників. Особливості усного фахового мовлення: публічний виступ, техніка мовлення, темп, пауза, інтонація.

Практичне заняття (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Вправи на наголошення термінів ІТ-галузі; читання вголос та взаємоаналіз вимови; підготовка і виголошення короткого усного фахового повідомлення (2–3 хв.); аналіз типових орфоепічних помилок.

СРС: Опрацювання: Азарова Л. Є., Радомська Л. А. «Українська мова за професійним спрямуванням у таблицях і схемах» — Вінниця : ВНТУ, 2024; підготовка переліку 20 термінів комп'ютерної інженерії з правильним наголосом та транскрипцією.

Орфографічні норми та лексика фахового мовлення

Тема 1.3 — Орфографічні норми (Лекція 3, 2 год.)

Основні принципи українського правопису. Нова редакція Українського правопису (2019): зміни у написанні слів іншомовного походження, подвоєння і подовження приголосних, правопис власних назв, аббревіатур, складних слів. Написання комп'ютерних термінів та ІТ-лексики. Пунктуаційні норми: розділові знаки у простому та складному реченні. Типові орфографічні помилки у текстах технічної документації.

Практика (2 год.): Редагування технічних текстів; вправи на правопис термінів ІТ-сфери; диктант з фаховою лексикою.

СРС (7 год.): Опрацювання: Черемська О. С., Сухенко В. Г. «Українська мова (за професійним спрямуванням)» — Харків : ХНЕУ, 2024 — розділ «Орфографічні норми»; підготовка таблиці «Зміни в Українському правописі 2019 р.».

Тема 1.4 — Лексичні норми та термінологія (Лекція 4, 2 год.)

Лексичні норми сучасної української мови. Синоніми, антоніми, пароніми у фаховому мовленні. Запозичення та інтернаціоналізми в ІТ-лексичі. Термін як одиниця наукового стилю: вимоги до термінів, термінологічні словники. Галузева термінологія комп'ютерної інженерії. Антисуржик: типові мовленнєві помилки та їх усунення. Лексикографія як інструмент фахівця.

Практика (2 год.): Робота з термінологічними словниками; вправи на розмежування паронімів; редагування текстів з типовими лексичними помилками; складання глосарію термінів з комп'ютерної інженерії.

СРС (7 год.): Опрацювання: Голоюх Л. В. «Українська мова за професійним спрямуванням» — Луцьк, 2022; підготовка словника-мінімуму «50 термінів комп'ютерної інженерії українською» з тлумаченнями.

Стилістика сучасної української мови. Науковий та офіційно-діловий стилі

Тема 2.1

Функціональні стилі сучасної української мови. Науковий стиль: особливості, жанри, мовні засоби.

Тема 2.2

Офіційно-діловий стиль. Мова ділових документів. ДСТУ 4163:2020 як стандарт оформлення.

Тема 2.3

Граматичні норми у фаховому тексті. Морфологія та синтаксис наукового мовлення.

Тема 2.4

Науковий текст: структура, рубрикація, цитування, оформлення бібліографії. Академічна доброчесність.

Функціональні стилі. Науковий стиль

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття функціонального стилю мови. Система стилів сучасної української мови: науковий, офіційно-діловий, публіцистичний, художній, розмовний. Науковий стиль: сфера вживання, загальні ознаки, мовні засоби (термінологічна лексика, абстрактні іменники, пасивні конструкції). Підстили наукового стилю: власне науковий, науково-навчальний, науково-популярний. Жанри наукового стилю: стаття, тези, реферат, анотація, монографія, дипломна робота. Специфіка наукового тексту в ІТ-галузі.

Ключові питання

- Критерії розмежування функціональних стилів
- Ознаки наукового стилю та його відмінність від інших
- Підстили та жанри наукового мовлення
- Мовні засоби наукового тексту
- Особливості наукового стилю в ІТ-документації

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз текстів різних функціональних стилів: визначення стильової належності, виявлення мовних ознак кожного стилю.

Завдання 2. Кейс: «Написання анотації до технічної статті з комп'ютерної інженерії»: вимоги, структура, мовне оформлення.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Мамич М. В. «Українська мова (за професійним спрямуванням)» — Одеса : Фенікс, 2023 — розділ «Науковий стиль»
- Підготовка реферату з теми з комп'ютерної інженерії з дотриманням вимог наукового стилю
- Складання схеми «Функціональні стилі сучасної української мови: ознаки та жанри»

Очікуваний результат: студент вміє розрізняти функціональні стилі, характеризувати науковий стиль та складати тексти наукового стилю відповідної жанрової форми.

Офіційно-діловий стиль. Мова документів

Лекційний матеріал (2 год.)

Офіційно-діловий стиль: ознаки, вимоги, сфера функціонування. Документ як засіб фіксації інформації. ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації»: реквізити, формуляр-зразок. Класифікація документів за змістом і формою. Особисті документи: заява, резюме, автобіографія, характеристика. Організаційно-розпорядчі документи: наказ, протокол, звіт, акт. Ділове листування. Специфіка мови технічних документів ІТ-галузі: технічне завдання, специфікація.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Складання типових документів: заява, резюме для ІТ-компанії, діловий лист (запит партнеру), протокол наради технічного відділу; аналіз вимог ДСТУ 4163:2020; редагування документів з помилками.

СРС: Опрацювання: Черемська О. С., Сухенко В. Г. «Українська мова (за професійним спрямуванням)» — Харків : ХНЕУ, 2024 — розділ «Ділова документація»; підготовка пакету документів для уявного ІТ-стартапу (заява, наказ, протокол).

Граматичні норми та структура наукового тексту

Тема 2.3 — Граматичні норми (Лекція 7, 2 год.)

Морфологічні норми у фаховому мовленні: особливості відмінювання іменників — назв посад, звань, назв мов і народів. Числівники у текстах технічної документації. Дієслівні форми у наукових текстах: вживання пасивних конструкцій, безособових речень. Синтаксичні норми: стандартні конструкції ділового та наукового мовлення, усталені звороти. Типові морфологічні та синтаксичні помилки у текстах з ІТ-тематики.

Практика (2 год.): Редагування текстів технічних звітів; вправи на правильне відмінювання числівників і термінів; побудова складних синтаксичних конструкцій наукового стилю.

СРС (7 год.): Опрацювання: Азарова Л. Є., Радомська Л. А. «Українська мова за професійним спрямуванням у таблицях і схемах» — Вінниця : ВНТУ, 2024 — розділ «Граматичні норми»; підготовка таблиці типових граматичних помилок у текстах з комп'ютерної інженерії та їх виправлення.

Тема 2.4 — Науковий текст: структура та оформлення (Лекція 8, 2 год.)

Структура наукового тексту: вступ, основна частина, висновки. Рубрикація тексту: розділи, підрозділи, параграфи. Цитування та посилання: вимоги до оформлення. Бібліографічний опис за ДСТУ 8302:2015. Академічна доброчесність: плагіат, перефразування, коректне цитування. Оформлення таблиць, рисунків, формул у наукових текстах. Особливості структури курсової, дипломної роботи та наукової статті у галузі комп'ютерної інженерії.

Практика (2 год.): Складання плану та вступу наукової роботи з теми з комп'ютерної інженерії; оформлення бібліографічного списку за ДСТУ 8302:2015; виявлення та виправлення помилок у наукових текстах.

СРС (7 год.): Підготовка фрагменту власної наукової роботи (вступ + перший розділ) з дотриманням усіх вимог до структури та оформлення.

Ділова та фахова комунікація. Усне професійне мовлення

Тема 3.2

Риторика та публічний виступ. Структура, підготовка і .виголошення публічної промови. Аргументація

Тема 3.1

Культура усного ділового мовлення. Форми усної ділової .комунікації: нарада, переговори, презентація

Тема 3.4

Електронна ділова комунікація: листи, чати, відеоконференції. .Мова соціальних мереж та месенджерів

Тема 3.3

Мовленнєвий етикет у фаховому середовищі. Форми .звертання, ввічливість, ведення переговорів

Культура усного ділового мовлення

Лекційний матеріал (2 год.)

Поняття культури мовлення. Комунікативні якості мовлення: правильність, точність, логічність, виразність, доречність. Форми усної ділової комунікації: нарада (види, мета, регламент), ділові переговори (структура, тактика), презентація (структура, візуалізація, мовне оформлення), телефонна розмова. Особливості усної комунікації в ІТ-команді: стендапи, мітинги, ретроспективи. Запис і конспектування усного мовлення.

Ключові питання

- Комунікативні якості мовлення та їх значення
- Форми усної ділової взаємодії в ІТ-середовищі
- Структура ефективної презентації
- Культура телефонного ділового спілкування
- Правила фіксації усного мовлення

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Рольова гра «Технічна нарада в ІТ-компанії»: ведення наради, фіксація рішень, складання протоколу.

Завдання 2. Підготовка і виголошення 3-хвилинної презентації технічного проєкту з дотриманням вимог ділового мовлення. Взаємооцінювання.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Мамич М. В. «Українська мова (за професійним спрямуванням)» — Одеса : Фенікс, 2023 — розділ «Усна ділова комунікація»
- Підготовка реферату: «Культура мовлення ІТ-фахівця як складова професійної компетентності»
- Аналіз типових комунікативних помилок у діловому спілкуванні: збір прикладів та їх виправлення

Очікуваний результат: студент вміє дотримуватися норм ділового мовлення, ефективно брати участь у різних формах усної фахової комунікації.

Риторика та публічний виступ

Підготовка виступу

Визначення мети, аудиторії, теми.
Збір та систематизація матеріалу.
Складання плану. Підбір аргументів та прикладів.

Структура промови

Вступ (зачин, підхід). Основна частина: аргументація, докази, приклади. Висновок: резюме, заклик до дії.

Виголошення

Техніка мовлення: темп, гучність, паузи. Невербальна комунікація: жест, погляд, поза. Робота з аудиторією.

Лекційний матеріал (2 год.)

Риторика як наука про публічне мовлення. Класична риторична спадщина. Сучасна ділова риторика. Структура публічного виступу: вступ, основна частина, висновок. Типи аргументів. Засоби переконання. Техніка мовлення: темп, гучність, паузи, інтонація. Невербальна комунікація. Специфіка технічної презентації у форматі IT-демо, pitch-deck, захисту дипломної роботи.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Підготовка і виголошення промови «Чому я обрав комп'ютерну інженерію»; аналіз виступів за схемою (структура, аргументація, мовне оформлення); дискусія «Чи може IT-фахівець бути ефективним оратором?».

СРС: Опрацювання: Голоюх Л. В. «Українська мова за професійним спрямуванням» — Луцьк, 2022 — розділ «Риторика»; підготовка аналітичної записки «Аналіз публічного виступу відомого українського IT-підприємця: риторичні прийоми».

Мовленнєвий етикет та переговори

Лекційний матеріал (2 год.)

Мовленнєвий етикет як система норм і правил ввічливого спілкування. Форми звертання в українській мові. Формули вітання, прощання, подяки, вибачення, прохання у діловому контексті. Специфіка мовленнєвого етикету в ІТ-середовищі (команда, клієнт, інвестор). Ділові переговори: стратегії, тактики, типові комунікативні ситуації. Конфліктне спілкування: причини, шляхи врегулювання. Культура критики та її сприйняття.

Ключові питання

- Правила мовленнєвого етикету в ділових ситуаціях
- Форми звертання «Ви» і «ти»: коли і як використовувати
- Тактики ведення ділових переговорів
- Вирішення комунікативних конфліктів
- Особливості спілкування в мультикультурній ІТ-команді

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Рольова гра «Переговори з замовником ІТ-проекту»: відпрацювання тактик переговорів, коректна ділова мова.

Завдання 2. Кейс: «Конфлікт в ІТ-команді: як вирішити засобами мовленнєвого етикету?» — групова робота та презентація рішень.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Мамич М. В. «Українська мова (за професійним спрямуванням)» — Одеса : Фенікс, 2023 — розділ «Мовленнєвий етикет»
- Підготовка аналітичної записки «Мовленнєвий етикет у сфері ІТ: відмінності від загальнонаціонального»
- Складання таблиці «Формули мовленнєвого етикету у різних ділових ситуаціях»

Очікуваний результат: студент вміє дотримуватися норм мовленнєвого етикету, ефективно проводити переговори та розв'язувати комунікативні конфлікти.

Електронна ділова комунікація

Лекційний матеріал (2 год.)

Електронна ділова комунікація як сучасний формат фахового спілкування. Електронний лист: структура, мовні вимоги, відмінності від паперового. Мова в месенджерах (Slack, Telegram) та у відеоконференціях (Zoom, Google Meet). Мова соціальних мереж у фаховому контексті (LinkedIn). Нетикет як кодекс поведінки в цифровому просторі. Мовні помилки в електронній комунікації. Захист персональних даних та конфіденційність ділового листування.

Ключові питання

- Вимоги до мови електронного ділового листа
- Нетикет: правила поведінки в цифровому середовищі
- Особливості мови в різних платформах (email, месенджер, відеозв'язок)
- Типові мовні помилки в електронній комунікації
- Конфіденційність і безпека ділового листування

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Написання ланцюжка ділового листування між ІТ-компанією та замовником: запит, відповідь, пропозиція, підтвердження.

Завдання 2. Дискусія: «Чи допустимо використовувати емодзі та скорочення у діловому листуванні?». Аргументація позиції.

Завдання 3. Складання LinkedIn-профілю українською мовою з дотриманням норм літературної мови та вимог до фахового мовлення.

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Черемська О. С., Сухенко В. Г. «Українська мова (за професійним спрямуванням)» — Харків : ХНЕУ, 2024 — розділ «Електронна комунікація»
- Підготовка аналітичної записки «Мова в цифровому діловому просторі: норма і відступ від норми»
- Складання зразків типових ділових листів для ІТ-компанії (5 видів)

Очікуваний результат: студент вміє грамотно вести ділову електронну комунікацію, дотримуватись норм нетикету та вимог до мови в цифровому просторі.

Документознавство та технічна документація у сфері ІТ

Тема 4.1

Система документації в Україні. Класифікація документів.
.Вимоги до складання та оформлення

Тема 4.2

Технічна документація ІТ-галузі: ТЗ, специфікація, user story, README. Мовне оформлення.

Тема 4.3

Ділові папери особистого характеру: резюме, cover letter, заява, характеристика для ІТ-спеціаліста.

Тема 4.4

Підсумкове узагальнення. Мовна самоосвіта. Ресурси для вдосконалення фахового мовлення.

Система документації в Україні

Лекційний матеріал (2 год.)

Документ як основний носій інформації у фаховій діяльності. Система документації в Україні: нормативно-правова база (ДСТУ 4163:2020, ДСТУ 2732:2004).

Класифікація документів: за походженням, місцем створення, найменуванням, змістом, формою. Реквізити документа та їх розміщення. Організаційні, розпорядчі, довідково-інформаційні документи. Правила підготовки, погодження та зберігання документів. Електронний документообіг в ІТ-організації.

Ключові питання

- Нормативна база документування в Україні
- Класифікація документів та їх призначення
- Реквізити та формуляр-зразок документа
- Правила складання організаційно-розпорядчої документації
- Особливості електронного документообігу в ІТ-компанії

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз документів ІТ-компанії: визначення виду, перевірка реквізитів, виявлення помилок оформлення відповідно до ДСТУ 4163:2020.

Завдання 2. Кейс: «Електронний документообіг в ІТ-стартапі: які документи потрібні і як їх правильно оформити». Групова робота.

Завдання 3. Складання наказу про прийняття на роботу та протоколу засідання технічного відділу.

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Черемська О. С., Сухенко В. Г. «Українська мова (за професійним спрямуванням)» — Харків : ХНЕУ, 2024 — розділ «Система документації»
- Підготовка реферату «Електронний документообіг в Україні: сучасний стан і перспективи»
- Аналіз ДСТУ 4163:2020: основні вимоги та їх практичне застосування

Очікуваний результат: студент вміє класифікувати документи, правильно оформлювати їх реквізити та складати типові організаційно-розпорядчі документи.

Технічна документація IT-галузі

Лекційний матеріал (2 год.)

Технічна документація як жанр фахового мовлення.
Технічне завдання: структура, вимоги до мови, типові помилки. Специфікація вимог до програмного забезпечення: функціональні та нефункціональні вимоги.
Користувацькі історії (user story): правила формулювання.
Документація для розробників: README, коментарі до коду, API-документація. Мовні вимоги до технічних документів IT-галузі: точність, однозначність, уникнення суржику.

Практика (2 год.) та СРС (7 год.)

Практика: Складання технічного завдання на розробку мобільного додатку; написання користувацьких історій для IT-проєкту; редагування README-файлу з типовими мовними помилками; аналіз якості мовного оформлення реальної технічної документації.

СРС: Опрацювання: Азарова Л. Є., Радомська Л. А. «Українська мова за професійним спрямуванням у таблицях і схемах» — Вінниця : ВНТУ, 2024; підготовка аналітичної записки «Вимоги до мови технічної документації в IT-галузі: українська практика».

Ділові папери особистого характеру для ІТ-спеціаліста

Лекційний матеріал (2 год.)

Ділові папери особистого характеру та їх значення для кар'єри ІТ-фахівця. Резюме (CV): структура, мовні вимоги, типові помилки; відмінності між українськими та міжнародними стандартами. Cover letter (супровідний лист): мета, структура, мовне оформлення. Заява: різновиди, реквізити. Характеристика: мета, зміст, мовний стиль. Рекомендаційний лист. Портфоліо та його опис. Самопрезентація у письмовій формі.

Ключові питання

- Вимоги до сучасного резюме ІТ-спеціаліста
- Cover letter: чим відрізняється від заяви
- Мовні стандарти ділових паперів особистого характеру
- Типові мовні помилки у резюме та як їх уникнути
- Самопрезентація: усна та письмова форми

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Складання резюме для уявної вакансії Junior Developer в українській ІТ-компанії з урахуванням мовних вимог.

Завдання 2. Написання cover letter до вакансії: структура, мовні формули, персоналізація.

Завдання 3. Дискусія: «Суржик і англіцизми у резюме: допомагають чи заважають?». Взаємооцінювання резюме за мовними критеріями.

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Мамич М. В. «Українська мова (за професійним спрямуванням)» — Одеса : Фенікс, 2023 — розділ «Ділові папери особистого характеру»
- Підготовка повного пакету кар'єрних документів: резюме, cover letter, рекомендаційний лист
- Складання таблиці «Типові мовні помилки у резюме ІТ-спеціалістів та їх виправлення»

Очікуваний результат: студент вміє складати ділові папери особистого характеру відповідно до мовних норм та вимог сучасного ринку праці в ІТ-галузі.

Підсумкове узагальнення. Мовна самоосвіта

Лекційний матеріал (2 год.)

Підсумковий огляд курсу: ключові теми та компетентності. Мовна самоосвіта як безперервний процес для IT-фахівця. Ресурси для вдосконалення фахового мовлення: словники, довідники, онлайн-сервіси перевірки мови (Languagetool, Grammarly для української, R2u). Мовні сертифікати. Перспективи розвитку IT-термінології в Україні. Роль мовної культури у кар'єрі та репутації фахівця. Зв'язок між мовною грамотністю та якістю технічної документації.

Ключові питання

- Ресурси для самоперевірки та вдосконалення мовлення
- Мовна культура як конкурентна перевага IT-спеціаліста
- Тенденції розвитку IT-термінології в Україні
- Академічна доброчесність у фаховому тексті
- Мовна політика IT-компаній: українська vs. англійська

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Комплексне редагування фахового тексту з помилками всіх типів (орфографічні, граматичні, стилістичні, документознавчі).

Завдання 2. Підготовка та презентація міні-проєкту: «Мовний аудит сайту/документації реальної української IT-компанії: знахідки та рекомендації».

Завдання 3. Підсумкове тестування за матеріалами всього курсу (20 питань).

Самостійна робота (7 год.)

- Опрацювання: Голоюх Л. В. «Українська мова за професійним спрямуванням» — Луцьк, 2022 — розділ «Мовна самоосвіта»
- Підготовка аналітичної записки «Мовна культура IT-фахівця: виклики та шляхи вдосконалення»
- Складання власного плану мовної самоосвіти на наступний рік з переліком ресурсів

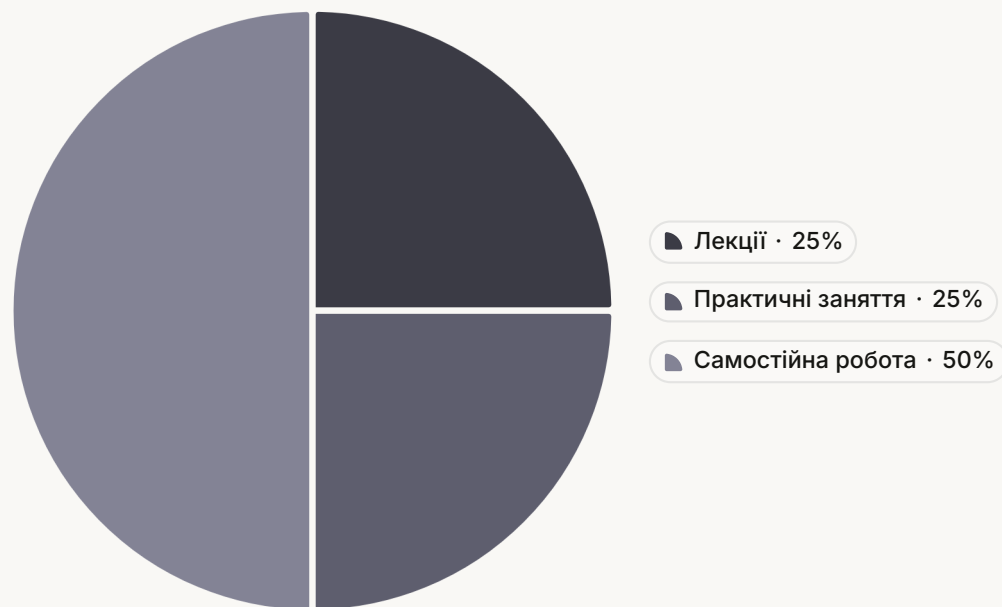
Очікуваний результат: студент вміє здійснювати мовний аналіз фахових текстів, використовувати ресурси для самовдосконалення та усвідомлює роль мовної культури у фаховій діяльності.

Розподіл навчального часу – 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Мова як державна. Законодавство	2	2	7
	Тема 1.2 — Орфоепічні та акцентологічні норми	2	2	7
	Тема 1.3 — Орфографічні норми. Новий правопис	2	2	7
	Тема 1.4 — Лексичні норми. Термінологія. Антисуржик	2	2	7
Модуль 2	Тема 2.1 — Функціональні стилі. Науковий стиль	2	2	7
	Тема 2.2 — Офіційно-діловий стиль. Документи	2	2	7
	Тема 2.3 — Граматичні норми у фаховому тексті	2	2	7
	Тема 2.4 — Науковий текст: структура та оформлення	2	2	7
Модуль 3	Тема 3.1 — Культура усного ділового мовлення	2	2	7
	Тема 3.2 — Риторика та публічний виступ	2	2	7
	Тема 3.3 — Мовленнєвий етикет та переговори	2	2	7
	Тема 3.4 — Електронна ділова комунікація	2	2	7
Модуль 4	Тема 4.1 — Система документації в Україні	2	2	7
	Тема 4.2 — Технічна документація ІТ-галузі	2	2	7
	Тема 4.3 — Ділові папери особистого характеру	2	2	7
	Тема 4.4 — Підсумкове узагальнення. Мовна самоосвіта	2	2	4
Разом	16 тем	30	30	60

 Загальний обсяг: 120 годин = 4 кредити ЄКТС. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання теоретичного матеріалу з мовних норм, стилістики, документознавства та риторики з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із ділової та технічної документації.

Практичні — 30 год. (25%)

Відпрацювання навичок, редагування текстів, складання документів, рольові ігри, дискусії та захист міні-проектів. Рівна частка з лекціями підкреслює практичну спрямованість курсу.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення, підготовка завдань, робота зі словниками та фаховою літературою. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів — Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з української мови за професійним спрямуванням (Черемська, Азарова, Мамич, Голоюх та ін.), нормативно-правовими актами, державними стандартами. Студент конспектує ключові положення, виділяє головні поняття та порівнює підходи різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань (редагування текстів, складання документів, характеристика мовних явищ); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження з актуальних питань культури фахового мовлення ІТ-спеціаліста.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Інституту мовознавства НАН України (inmo.org.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), Українського мовно-інформаційного фонду (ulif.org.ua), Держспоживстандарту. Аналіз наукових статей, пошук актуальної інформації для навчальних завдань.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять (опрацювання мовних норм, вправи); підготовка до тестувань (ключові терміни, правила); підготовка до контрольних робіт за кожним модулем (систематизація знань, типові завдання з редагування).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля.

Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань), диктанту або редагування тексту.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне практичне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, редагування, складання документів, аналіз текстів).

Оцінюються повнота відповіді, дотримання мовних норм та обґрунтованість висновків.

Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль

Залік або іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та письмові практичні завдання (редагування, складання документа, аналіз тексту). Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази з мовних норм, а й практичних комунікативних навичок, необхідних для майбутньої фахової діяльності у сфері комп'ютерної інженерії.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з мовних норм, стилістики та документознавства з використанням таблиць, схем і прикладів із ділової та технічної документації IT-галузі.

Редагування текстів

Опрацювання фахових текстів з помилками різних типів; формування навичок критичного аналізу та корекції мовлення; робота зі словниками та довідниками.

Кейс-стаді

Аналіз реальних комунікативних ситуацій IT-сфери; студенти виявляють мовні проблеми, пропонують рішення та обґрунтовують їх на основі норм мови.

Рольові ігри

Моделювання ділових ситуацій (нарада, переговори, презентація, інтерв'ю); розвиток комунікативних навичок, аргументації та мовленнєвого етикету в умовах, наближених до реальних.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій з питань мовної культури IT-спеціаліста; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації мовної інформації.

Практичне документування

Складання реальних ділових документів і технічної документації IT-галузі; набуття навичок грамотного оформлення фахових текстів відповідно до чинних державних стандартів.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».

Рекомендована література — Підручники та посібники (2022–2024 рр.)

1. Черемська О. С., Сухенко В. Г.

Українська мова (за професійним спрямуванням) [Електронний ресурс] : підручник. — 2-ге вид., випр. та допов. — Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. — 390 с.

2. Азарова Л. Є., Радомська Л. А.

Українська мова за професійним спрямуванням у таблицях і схемах : підручник [Електронний ресурс]. — 2-ге вид., доп. — Вінниця : ВНТУ, 2024. — 276 с.

3. Мамич М. В.

Українська мова (за професійним спрямуванням) : навчально-методичний посібник. — 3-тє вид., доповнене і перероблене. — Одеса : Фенікс, 2023. — 86 с.

4. Голоух Л. В.

Українська мова за професійним спрямуванням : навчальний посібник. — Луцьк, 2022. — 192 с.

5. Гриценко Т. Б.

Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. — Вид. оновл. — Київ : Центр учбової літератури, 2023. — 622 с.

6. Шевчук С. В., Клименко І. В.

Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. — Вид. перероблене і доповнене. — Київ : Алерта, 2023. — 696 с.

7. Український правопис

Нац. акад. наук України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні, Ін-т укр. мови. — Київ : Наукова думка, 2019 (чинна редакція). — 282 с.

8. ДСТУ 4163:2020

Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів. — Чинний від 2021-09-01. — Київ : Держспоживстандарт України, 2020.

Додаткова література та наукові статті

9. Пентилюк М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В.

Ділове спілкування та культура мовлення : навчальний посібник.
— Вид. оновлене. — Київ : Центр учбової літератури, 2023. —
224 с. *Рекомендується для тем 3.1–3.3 (ділова комунікація).*

11. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г.

Українська мова : короткий тлумачний словник лінгвістичних
термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. — Київ : Либідь, 2022. — 224
с. *Рекомендується для всіх модулів як довідник.*

10. Мечинський Б. І., Бронікова С. А.

Ділова українська мова: практичний посібник. — 2-ге вид.,
перероб. — Київ : Центр учбової літератури, 2022. — 62 с.
Рекомендується для тем 2.2, 4.1–4.3 (документознавство).

12. ДСТУ 8302:2015

Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні
положення та правила складання. — Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016.
— 16 с. *Рекомендується для теми 2.4 (оформлення наукових
текстів).*

Нормативно-правова база

→ Конституція України

Прийнята 28 червня 1996 р. Стаття 10: статус української мови як державної. zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 № 2704-VIII

Визначає сфери та порядок обов'язкового вживання державної мови. zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII

Визначає засади освітньої діяльності в Україні, у т. ч. мову навчання у ЗВО. zakon.rada.gov.ua

→ Закон «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII

Регламентує організацію освітньої діяльності, вимоги до здобувачів вищої освіти. zakon.rada.gov.ua

→ ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації»

Чинний від 01.09.2021. Вимоги до оформлення ділових документів у всіх сферах. [Текст стандарту](#).

Офіційні ресурси та фахові видання

Інститут мовознавства НАН України

inmo.org.ua — наукові публікації, словники, матеріали з нормативної граматики та правопису.

Верховна Рада України

zakon.rada.gov.ua — нормативно-правова база, закони у сфері мовної політики та освіти.

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського

nbuv.gov.ua — електронні ресурси, наукові статті, монографії з мовознавства та документознавства.

Словник.ua — Тлумачний словник

slovnyk.ua — онлайн-словник сучасної української мови: тлумачення, синоніми, наголоси.

Журнал «Українська мова»

inmo.org.ua — провідне фахове видання з питань мовної норми, стилістики та термінознавства.

Ukrainian Language Information Fund

ulif.org.ua — електронні словники, корпус текстів, ресурси для вивчення норм сучасної мови.

Міністерство освіти і науки України

mon.gov.ua — освітні стандарти, навчальні програми, методичні матеріали для ЗВО.

Портал «Мова — ДНК нації»

movadnk.com — популяризація норм сучасної української мови, відеоуроки, матеріали з антисуржику.

Зв'язок дисципліни зі спеціальністю 123 «Комп'ютерна інженерія»

Чому «Українська мова» для інженерів?

Дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є невід'ємною складовою підготовки бакалаврів зі спеціальністю 123 «Комп'ютерна інженерія». Грамотне фахове мовлення формує у майбутніх інженерів здатність ефективно комунікувати з командою, клієнтами та замовниками, складати точну технічну документацію.

Сучасний фахівець у сфері ІТ та комп'ютерних технологій щодня працює з технічними текстами, бере участь у нарадах, переговорах і презентаціях — і все це вимагає досконалого володіння державною мовою.

Практичне значення для майбутньої кар'єри

- Грамотне складання технічної документації: ТЗ, специфікації, README, user story
- Ефективна усна і письмова комунікація в мультимовних ІТ-командах
- Підготовка якісних резюме та cover letter для ІТ-ринку праці
- Ведення ділового листування з замовниками та партнерами
- Публічні презентації та захист технічних проєктів і дипломних робіт
- Академічна доброчесність під час написання наукових статей та кваліфікаційних робіт

Ключові компетентності курсу — Підсумок

Курс охоплює всі ключові аспекти фахового мовлення — від мовних норм до складання технічної документації — і формує у студентів цілісну мовно-комунікативну компетентність, необхідну для успішної кар'єри в ІТ-галузі.

Бажаємо успіхів у вивченні Української мови!

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

16

Тем

У 4 змістовних модулях

8

Джерел

Рекомендованої літератури 2022–2024 рр.

«Мова — це не просто засіб спілкування, а й знаряддя мислення, творчості та фаховості.» — Іван Франко

Спеціальність 123 · Комп'ютерна інженерія · Бакалавр · 4 кредити ЄКТС